

EVET/HAYIR

OKTAY AKBAL

18.3 1985

“Kitapçı mı Dediniz?”

Geçen gün “Cumhuriyet Kitap Kulübü”nün sergisinde genç bir okur sordu: “Aldığımız, okuduğumuz bir kitabın yasak olup olmadığını nerden bileceğiz?”

Bu tür sorular sık sık soruluyor. Yazıyla, sözle... Kitap okumak bir yüreklilik işi sayılmaya başlandı! Yıllardır sürdürülen kitap düşmanlığının doğal sonucu!.. Evler aranır, kitap bulundu mu tamamdır, suçlu yakalanmıştır. Arayanın bilgi derecesine kalmış bir iş... TV ekranlarında bile sık sık Victor Hugo'nun, Honoré de Balzac'ın romanlarını “yasak kitaplar” arasında göstermiyorlar mı? O yasak denilen kitapların çoğu ne sıkıyönetimin ne de savcılıkların yasak listelerinde yok oysa... Ama kitap bu, kimilerinin gözünde en tehlikeli suç aracı!

Bursa'nın bir köyünden bir mektup almıştım yıllar önce... Okur soruyordu: “Bizim köyde halk eğitimi bir küçük kitaplık kurdu. Ben de okumaya meraklıyım. Ama biz şimdi bu kitapları okursak, o kitaplarda da zararlı düşünceler varsa, bizi bu kitaplar zehirlerse ne olur halimiz?” Tek kitap okumak, tek kitaba bağlanmak insanı bağınaz kılar. Önemli olan tek kitaba bağlanmamaktır. Karşılıklı düşünce ve görüşleri çarpıştırarak kendince bir sonuca varmaktır.

Çelik Gülersoy'un “Cumhuriyet”te çıkan “Kitapçı mı Dediniz?” başlıklı güzel yazısını okurken bunları anımsadım. Gülersoy, bir kitap tutkunudur, özellikle eski kitapları toplar; çok zengin bir kitaplık kurmuştur. Bir “İstanbul Kitaplığı” kurmak... Dünyanın ünlü yazarlarının İstanbul üstüne yazdıkları kitapları yayımlamaya başlamıştır. Ne var ki bu çabası yarıda kaldı. Nedeni de, bu yararlı yapıtlar gereken ilgiyi görmedi. Yine de bu güzel girişimi sürdürmesini dilemek isterim.

Geçmiş yıllarda, benim çocukluğumda, ilkençlik günlerimde, Yüksekaldırım'da, Tünel'de eski kitaplar satan küçük dükkânlar vardı. Yaşlı madamlar, baylar o tozlu köşelerinde kitap okuyarak alıcı beklerlerdi. Yeni çıkan kitaplar oldukça pahalıydı o zamanlarda da. Biz de okunmuş eski kitapları alırdık. Bir kez şair Özdemir Asaf'la böyle bir dükkândan otuz kırk kadar Fransızca romanı satın aldığımızı anımsıyorum. İlle de almak koşulu da yoktu, girerdiniz, raflardaki, masa üstlerindeki eski kitapları karıştırırdınız. Bambaşka bir dünyada yaşar gibi olurdunuz. Kimi zaman paranız yetişmese de kitapçı bay ya da bayan o kadarıyla yetinirdi. Güzel günlerdi onlar! Bakın, Haşet bile değişti. Bir zamanlar Fransa'da çıkan en yeni kitaplar günü gününe getirilirdi. Şimdi satılanlar çoğunlukla bol sürüm yapabilecek cep kitapları...

Gülersoy da çamurlu bir gün yollara düşmüş, eski kitapçıları aramış. Hiçbirini bulamamış. Burda bir kitapçı vardı? diye sorduğunda da “Kitapçı mı dediniz?” yanıtını almış. Kitapçı? Tarih öncesi yarattığı gibi bir şey. Kitapçılar ortadan kalkıyor. Kitap horlanıyor. Yazar bir çeşit toplum düşmanı sayılıyor. Bir Kül-

(Arkası 8. Sayfada)

TT-504508

EVET/HAYIR

OKTAY AKBAL

(Baştarafı 1. Sayfada)

tür Bakanı, kendi bakanlığının bir iki yıl önce yayımladığı kitaplar için, "zararlı diye depolara kaldırdık" diyebiliyorsa; "Bu kitaplar hangileri, kimin yapıtları?" diye sorduğumuzda da bir türlü yanıtlayamıyorsa; bazı gerici kişiler o kitapların SEKA'ya gönderilmesi gerektiğini açıkça yazabiliyorsa, yüksek yerdekiler de bunlara seyirci kalabiliyorsa; kitap alıp okumak; kitap satmak, kitapçı dükkânı açmaya kalkışmak gereksiz, hatta zararlı bir tutum olmaz mı?

"Evet, biz, hep kitapçı demiştik, kitap demiştik, okumak ve yazmak demiştik. Çünkü onların ilgilerinin konusu olan bütün şeyler, nelerse, bu çamurlu yokuşta bile, alınıp satılmakta olan her şeyin, eskiden plakların, gramofonların, kasketler ve fötrlerin, şimdilerde kontrplakların, metal kupaların, kapkacağın, daha çeşitlisi, daha renklisi, özellikle de daha doğrusu, bu birbirinin üstüne kapanan sıra sıra yazılı basılı, adına kitap denilen nesnelere bulunurdu. Onsuz hiçbir yere varılamıyordu. Dünya bunu böyle bilmiş ve bellemiş..."

Çelik Gülersoy'un "Kitapçı mı Dediniz?" yazısını hüznün içinde okudum. Derken, çocukluk günlerimin Yüksekaldırım'ında buldum kendimi... Simit yiyerek, o kitapçı vitrinlerini, seyreden bir ilkokul öğrencisiydim yeniden... Cebimdeki otuz kırk kuruşla, ciltli, güzel bir kitap almayı düşleyerek, 1935 yılının bir mart gününde avare avare dolaşan bir çocuk... Şimdilerde böyle çocuklar yine var elbet, ama o küçük, o sevimli, o tozlu kitapçılar tarihe karıştı...

Bir düzeltme: 10 Mart 1985 tarihli "Kültür Bakanına Sesleniş" başlıklı yazımda, 12 Eylül öncesindeki Demirel hükümetinin Kültür Bakanı olarak Sayın *Tevfik Koraltan* yerine, Sayın *Avni Akyol*'un adı yazılmıştır. Bu üzücü yanlışlığı düzeltir, Sayın Akyol'dan ve okurlarımdan özür dilerim.

Kişisel Arşivlerde İstanbul Belleği
Taha Toros Arşivi

* 0 0 1 5 0 4 5 0 8 0 0 6 *